

NORGES HØYESTERETT

Den 21. mai 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Arntzen, Sæther og Stenvik i

HR-2025-958-U, (sak nr. 25-074489STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Andre Lillehovde Van der Eynden)

B (advokat Emil Tømmerdal Nordby)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over straffedom om mishandling i nære relasjoner.
- (2) B, født 00.00.1988, og A, født 00.00.1991, ble 23. februar 2024 tiltalt for overtredelse av straffeloven § 282, jf. straffeloven § 15 om mishandling og/eller medvirkning til mishandling i nære relasjoner. De fire fornærmede ifølge tiltalen var A og Bs barn. Grunnlaget for tiltalen er beskrevet slik:

«a)

I en periode fra juli 2015 til og med 25. april 2023 i ----vegen 00 i X kommune og/eller andre steder utøvde de gjentatte ganger fysisk og psykisk vold mot sin sønn C, f. 00.00.11, og/eller medvirket til dette, ved at de:

- ved ett tilfelle presset fingertuppene hans ned på en varm kokeplate,
- ved ett tilfelle kastet en stein i brystkassen hans,
- pisket han med elektroniske kabler,
- slo han med flat og knyttet hånd, samt med sko, tresleiv, stokk og kosteskift,
- kastet stoler på han,
- kløp han i ørene, armene og rumpa,
- sparket han i beina og i ryggen,
- kalte han drittunge og sa at han var udugelig, samt var sinte og strenge ovenfor han, og
- utsatte hans søsken for vold i hans nærvær.

Mishandlingen ble utført direkte og/eller gjennom medvirkning ved ikke å gripe inn og søke å forhindre de handlinger som ble utført mot barna de begge hadde omsorg for.

b)

I en periode fra 2015 til og med 25. april 2023 i ----vegen 00 i X kommune og/eller andre steder utøvde de fysisk og psykisk vold gjentatte ganger mot sin datter, D, f. 00.00.15, og/eller medvirket til dette, ved at de:

- slo henne med flat og knyttet hånd,
- slo henne med sko og tresleiv,
- kløp henne i ørene, armene og rumpa,
- sparket henne og
- utsatte søsknene hennes for vold i hennes nærvær.

Mishandlingen ble utført direkte og/eller gjennom medvirkning ved ikke å gripe inn og søke å forhindre de handlinger som ble utført mot barna de begge hadde omsorg for.

c)

I en periode fra og med juli 2017 til og med 25. april 2023 i ----vegen 00 i X kommune og/eller andre steder utøvde de fysisk og psykisk vold gjentatte ganger mot sin sønn, E, f. 00.00.17, og/eller medvirket til dette, ved at de:

- slo han med sko og tresleiv,
- kløp han i rumpa og
- utsatte hans søsken for vold i hans nærvær.

Mishandlingen ble utført direkte og/eller gjennom medvirkning ved ikke å gripe inn og søke å forhindre de handlinger som ble utført mot barna de begge hadde omsorg for.

d)

I perioden fra søndag 15. august 2021 til og med 25. april 2023 i ----vegen 00 på Y og/eller andre steder utøvde de fysisk og psykisk vold gjentatte ganger mot sin datter, F, f. 00.00.2021 ved at de utsatte hennes søsken for vold i hennes påsyn eller nærvær, og/eller medvirket til dette.

Mishandlingen ble utført direkte og/eller gjennom medvirkning ved ikke å gripe inn og søke å forhindre de handlinger som ble utført mot barna de begge hadde omsorg for.»

- (3) Vestre Innlandet tingrett avsa 11. april 2024 dom hvor A og B ble frifunnet.
- (4) Påtalemyndigheten anket, og Eidsivating lagmannsrett avsa 6. januar 2025 dom med slik domsslutning:

- «1. B, født 00.00.1988, frifinnes for tiltalens post d.
2. B, født 00.00.1988, domfelles for overtredelse av straffeloven § 282, jf. § 15, sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a, til fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder.
3. A, født 00.00.1991, frifinnes for tiltalens post d.
4. A, født 00.00.1991, domfelles for overtredelse av straffeloven § 282, jf. § 15, sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a, til fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder.
5. B dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisningserstatning til:
 - C med kroner 100 000 – etthundretusen.
 - D med kroner 75 000 – syttifemtusen.

- E med kroner 30 000 – trettitusen.

6. A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisningserstatning til:

- C med kroner 100 000 – etthundretusen.
- D med kroner 75 000 – syttifemtusen.
- E med kroner 30 000 – trettitusen.

7. B og A frifinnes for kravet om oppreisningserstatning fra F.»

- (5) *B* har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet, straffeutmålingen og de sivile krav. Det er lagt ned påstand om opphevelse av lagmannsrettens dom, subsidiært at anken tillates fremmet.
- (6) *A* har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet, straffeutmålingen og de sivile krav. Det er lagt ned påstand om opphevelse av lagmannsrettens dom, subsidiært at anken tillates fremmet.
- (7) *Påtalemyndigheten* anfører at ankene bør nektes fremmet.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at de tiltalte ble frifunnet i tingretten og domfelt i lagmannsretten. De har derfor ankerett til Høyesterett. Dette innebærer at ankene bare kan nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at ankene ikke vil føre fram, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Beslutningen om å nekte ankene fremmet skal i så fall begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (9) Lagmannsrettens flertall fant begge de tiltalte skyldige etter tiltalens post a-c. De tiltalte ble frifunnet for tiltalens post d.
- (10) De tiltaltes lovanvendelsesanker retter seg i realiteten mot lagmannsrettens konkrete bevisvurdering, som utvalget ikke kan prøve, jf. straffeprosessloven § 306. Denne begrensningen gjelder også der tiltalte har ankerett etter § 323 første ledd tredje punktum. Utvalget bemerker likevel at lagmannsrettens flertall ikke har begått lovanvendelsesfeil, heller ikke hva gjelder det strafferettslige beviskravet. Lagmannsrettens bevisvurdering er nyansert og førte til frifinnelse for tiltalepost d, som gjaldt det yngste barnet. Domfellelsen for de øvrige tiltalepostene innebærer ikke at beviskravet, som bygger på prinsippet om fri bevisbedømmelse, er anvendt på en inkonsekvent måte, slik de ankende parter anfører. Lovanvendelsesankene kan klart ikke føre frem.
- (11) Saksbehandlingsankene gjelder lagmannsrettens domsgrunner, som anføres å være mangelfulle hva gjelder lovanvendelsen og bevisvurderingen. Det gjøres blant annet gjeldende at forklaringene til barna, særlig forklaringene til den eldste sønnen, er motstridende og er tillagt for stor vekt.
- (12) Etter straffeprosessloven § 40 fjerde ledd skal domsgrunnene «angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering». Det innebærer at retten skal redegjøre for de sentrale punktene i bevisvurderingen, og kort angi hva som har vært avgjørende, jf. blant annet Rt-2013-169 avsnitt 12. Når tiltalte domfelles skal domsgrunnene for skyldspørsmålet «bestemt og uttømmende angi det saksforholdet retten har funnet bevist», jf. første ledd.

- (13) Lagmannsrettens flertall redegjør først for hvorfor de tre eldste barnas forklaringer tillegges avgjørende vekt. Utvalget kan ikke se at det er svakheter ved denne generelle redegjørelsen, som tvert imot fremstår som balansert og realistisk. Det er ingen annen rimelig forklaring på barnas fremstillinger av volden i hjemmet enn at de snakker sant.
- (14) Deretter behandler flertallet de ulike underpunktene i tiltalen særskilt. Bevisvurderingene tar utgangspunkt i det de tre eldste barna har fortalt om volden de selv ble utsatt for og var vitner til. Flertallet fremhever de bevis som tillegges vekt og gir solide begrunnelser for dette. Begrunnelsen for domfellelsene er konkret og nyansert hva gjelder mishandlingen av alle de tre eldste barna. Selv om flertallet ikke ser bort fra at enkeltepisoder i den eldste guttens forklaringer kan være misforstått eller overdrevet, er det ingen punkter i flertallets bevisvurdering som blir stående uforklart. Tiltalen gjelder tre fortsatte forbrytelser, og tvil knyttet til enkeltepisoder og tidfestingen av disse er ikke avgjørende. Lagmannsrettens flertall fant at de straffbare forholdene hadde pågått over flere år, og først ble avsluttet da skolen tok affære i april 2023.
- (15) Frifinnelsene for mishandling av det yngste barnet rokker ikke ved domfellelsene for mishandlingen av de andre barna. Tiltalen gjaldt ikke konkrete voldsepisoder rettet mot det yngste barnet, men den psykiske mishandlingen det yngste barnet ble utsatt for ved å være vitne til volden mot de tre eldste. Frifinnelsene bygger særlig på at det på grunn av hennes unge alder var uklart hva hun hadde fått med seg av denne voldsutøvelsen.
- (16) Ankeutvalget finner det etter dette klart at heller ikke saksbehandlingsankene kan føre frem.
- (17) Når det gjelder straffeutmålingsankene er vurderingstemaet om det foreligger et åpenbart misforhold mellom utmålt straff og de straffbare handlingene, jf. straffeprosessloven § 344. Dette gjelder også ved vurderingen av om det skal idømmes samfunnsstraff eller ikke, se for eksempel HR-2022-992-U avsnitt 20–25 og HR-2024-1096-U avsnitt 18.
- (18) Fengselsstraffene er satt til ett år og seks måneder, noe som er godt forankret i HR-2017-2415-A, som lagmannsrettens flertall viser til.
- (19) De ankende parter har anført at det burde vært idømt samfunnsstraff, særlig av hensyn til barna de har omsorg for.
- (20) Det skal svært mye til for at overtredelse av straffeloven § 282 ikke straffes med ubetinget fengsel, se Rt-2015-1115 avsnitt 14 med videre henvisninger. Samfunnsstraff kan bare idømmes dersom tungtveiende grunner tilser det. Det gjelder særlig når mishandlingene er rettet mot barn, se dommens avsnitt 20.
- (21) De to eldste barna har vært under barnevernets omsorg siden april 2023, og har etter eget ønske ikke hatt samvær med foreldrene siden høsten 2023. Også det tredje barnet har vært under barnevernets omsorg i to perioder, men ble i juni 2024 tilbakeført til sine foreldre. De tiltalte har nå omsorg for sine to yngste barn.
- (22) Lagmannsrettens flertall har vurdert hensynet til barna, men er kommet til at omfanget og varigheten av mishandlingen av allmennpreventive grunner må veie tyngst. Ankeutvalget er enig i dette.

- (23) Sett i lys av den høye terskelen for samfunnsstraff, kan utvalget ikke se at det foreligger et åpenbart misforhold mellom utmålt straff og de straffbare handlingene.
- (24) Ankeutvalget finner det på denne bakgrunn klart at ankene ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.
- (25) Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at ankene ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, og at det heller ikke av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G

Ankene over straffedommen nektes fremmet.

Knut Erik Sæther
(sign.)

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Are Stenvik
(sign.)